

igi Statistika keskbüroo
koosli tän.n.r.13.

Veebruar
1924.

II. aastakäik.

Ilmub üks kord kuus.

Üksik number 25 mk.

Tellimise hind:	Pooles aastas . . . Mk.	150.—	Kuulutuste hinnad:	1 lehekülge . . . . . Mk.	3000.—
	Weerand aastas	75.—		1/2 lehekülge	1500.—
	1924. aasta lõpuni	300.—		1/4	800.—
				1/8	400.—

Toimetus ja talitus: Tallinn, Suure Roosikrantsi uul. nr. 12. Awatud k. 8—3 p. l. Telefon nr. 10—62.

Sisu: 1) Uued maksudesse puutuvate seaduste eelnõud. . . . . 2) Maaomavalitsuste maksude küsimus ja nende rahaline seisukord (järg) H. Lauri. 3) Telefoni uutest taksidest ja telefoni korraldusest üleüldse. 4) Maaseaduse § 20 täiendamise seadus. 5) Omavalitsuse päevauudised 6) Teated maakondade liidu ja omavalitsuste tegevusest. 7) Maakonnakoogude valimis tagajärjed. 8) Kiisimused ja vastused. 9. Kuulutused.

Uued maksudesse puutuvate seaduste eelnõud.

Vabariigi Valitsuse poolt on 16. veebr. s. a Riigikogule järgmised seaduse eelnõud esitatud:

A) Omavalitsuste maksuseaduste muudatuste ja täienduste ajutine seadus.

I.

Valla- ja maakonna- omavalitsuste sissetulekute, väljaminekute, eelarvete ja aruannete ajutine seadus („Riigi Teataja“ Nr. 18—1920 a., seadus Nr. 83) muudetakse ja täiendatakse järgmiselt:

§ 2. Valdade ja maakondadele antakse õigus peale maksude, mis ette näh-

tud sellekohastes eriseadustes, võtta oma kulude kaffeks vastavate nõukogude otsuste põhjal käesoleva seaduse määruste järele — järgmiseid maksusid:

a) Maakondade ja valdade heaks:

1. Laada- ja turuplatside maks,
- 2-a. Liikumata varanduste maks,
- 1-b. Uued maksud.

b) Valdade heaks eriti:

2. Isikumaks.
3. Ärimaks.
4. Jalgrattamaks.
5. Veoõrimaks.
6. Sõiduhobuste ja tõldade maks.

7. Kantseleimaks.
7-a. Lisatulumaks.

d) Maakondade heaks eriti:

8. Trahterimaks.
9. Maks tööstusliste ja kaubandus-
liste ettevõtete äritunnistuste pealt.
10. Veeteede liikumisvahendite maks.
11. Autode, mootorrataste ja jahtide
maks.
12. Suvitajate maks.
13. Laskeriistade ja jahipidamislubade
maks.
14. Lõbustumaks.
15. Kantseleimaks.
16. Lisaärimaks.

1-a. Liikumata varanduste maks.

§ 6¹. Maakonnad ja vallad on õigus-
tatud võtma oma heaks 19. jaanuaril
1920 a. seaduses („Riigi Teataja“ Nr.
18/19—1920 a. sead. Nr. 82) ja selle sea-
duse muutmise seaduses ettenähtud lii-
kumata varanduste maksu järgmistel
alustel: a) maakonnad — kuni kahekord-
ses riigimaksu kõrguses valdades asu-
vate liikumata varanduste pealt; b) val-
lad — kuni kahekordses riigimaksu kõr-
guses valla piirkonnas asuvate liikumata
varanduste pealt.

§ 8². Maakondade heaks nõuavad
maksu sisse vallavalitsused, kellele selleks
otstarbeks iga aasta mitte hiljem 1. märtsi
teated maksukõrguse kohta saadetakse.
Kui selleks tähtjaks teated maakonna-
valitsustelt päralt ei ole jõudnud, nõu-
takse maks sisse eelmise aasta jaoks
kindlaks määratud normide järele.

§ 8³. Maks maakondade ja valdade
heaks nõutakse sisse ühel ajal riigi lii-
kumata varanduste maksuga.

§ 8⁴. Maks tasutakse vallavalitsuse
kassasse.

§ 8⁵. Vallavalitsused teevad iga kuu
esimeseks päevaks arve kõigi eelmisel
kuul sissetulnud summade kohta ja anna-
vad maakonna maksusumma edasi hil-
jemalt 10-ks kuupäevaks.

§ 8⁶. Tähtjaks tasumata jäänud maks
loetakse maksuvõlakaks ja nõutakse sisse
ühes 20% viivitusrahaga kuus.

Viivitusraha nõutakse sisse tervete
kuude eest, kus juures poolikud kuud
terveteks loetakse.

§ 8⁷. Maksuvõlg, mis tekkinud enne
varanduse üleminekut ühe omaniku käest
teise kätte, tasutakse uue omaniku poolt.

Märkus: See määrus ei käi avalik-
kul enampakkumisel omandatud varanduste
kohta.

§ 8⁸. Maakonna- ja vallavalitsused on
õigustatud lubama maksu tähtjaja pikend-
dust maksjatele, kes majanduslikult ras-
kes seisukorras. Maakonna- ja vallandõu-
kogude lubal võib maksu mahakustu-
tada, kui sissenõudmiseks lootust ei ole
või sissenõudmine maksja majanduslikult
hävitada võib.

1-b. Uued maksud.

§ 8⁹. Maakonna ja valla omavalitsus-
tel on õigus, sise- ja rahaministri kinni-
tusel, ka teisi selles seaduses mitte ette-
nähtud vähemaid maksusid oma kulude
kattteks sisse seada.

Nende maksude määrad ja võtmise
kord avaldatakse „Riigi Teatajas“.

2. Isikumaks.

§ 9. Kõigilt füüsilistelt isikutelt 20 kuni
60 aastani, kellel valla piirkonnas alaline
elukoht, võetakse valla heaks isikumaks.
Maksukõrguse ja sissenõudmise korra
määrab vallandõukogu.

Vallandõukogu on õigustatud maksjaid
liikidesse jaotama ja üksikutele liikidele
kõrgemat või madalamat maksu mää-
rama, kusjuures aga maksu kõrgem määr
ei tohi olla suurem kui madalam määr
viiekordselt võetud.

Naisisikud maksavad isikumaksu poole
vähem meesisikutest.

Riigi, omavalitsuse või eraasutuste
hoolekande kulul ülevalpeetavad, samuti
ka riigi- või omavalitsuse paiuki või
abiraha osalised isikud on isikumaksust
vabad.

3. Ärimaks.

§ 10. Vallad võivad oma heaks maksu
võtta valla piirides asuvate ja tegevus-
es olevate kaubandusliste ja tööstusliste
ettevõtete pealt, mis riigi ärimaksu alla
ei kuulu, — kuni 5000 margani ettevõtte
pealt aastas.

Maksu kõrguse ja sissenõudmise korra
määrab vallandõukogu.

Maksunormide ülesseadmisel tuleb
arvesse võtta ettevõtete suurust, sisse-
seadet ja tegevuse viljakust.

4. Jalgrattamaks.

§ 11. Jalgrattad võib valla piirides
maksu alla panna. Maksukõrguse ja sisse-
nõudmise korra määrab vallandõukogu.

§ 12. Isikud, kes jalgrattamaksu mõne
omavalitsuse piirkonnas tasunud, ei kuulu
teise omavalitsuse piirkonda asumisel

jalgrattamaksu alla aja jooksul, mille eest maks juba tasutud.

§ 13. Jalgrattad, mis peale maksutähtaja omandatud, kuuluvad maksu alla omandamise päevast arvates, kus juures maks kuni maksu aasta lõpuni kindlaks määratakse proportsionaalselt aastamaksu summale.

Maks tuleb ühe kuu jooksul peale jalgratta omandamise valla kassasse tasuda.

§ 14. Tähtajaks tasumata jäänud maks loetakse maksuvõlaks ja nõutakse sisse kahekordses suuruses.

5. Veoärimaks.

§ 16. Maksukõrguse ja sissenõudmise korra määrab vallanõukogu.

§ 18. Vallanõukogul on õigus veoäripidajad liikidesse jagada ja iga liigi jaoks isemaksu määr kinnitada.

Maksu võtmisel tuleb paragrahv 13 ja 14 ettenähtud määrusi vastavalt tarvitada.

6. Sõiduhobuste ja tõldade maks.

§ 19. Sõiduhobuste ja tõldade maksu kõrguse ja võtmise korra määrab vallanõukogu, paragrahv 13 ja 14 ettenähtud määrusi vastavalt tarvitusele võttes.

7. Kantseleimaks.

§ 20. Kantseleimaksu võetakse valdade kantseleis igasugu tunnistuste kui ka allkirjade, ära kirjade, lepingute ja väljakirjutuste tõkestunnistuste pealt 18 marka; iga ära kirja väljakirjutuse lehe pealt 18 marka, kus juures iga lehekülje peale mitte vähem kui 25 rida arvatakse. Ära kirjad ja väljakirjutused, milles alla 25 rea, loetakse ühel lehe ette ja kuuluvad 18 margalise maksu alla.

§ 22. Kantseleimaksust vabastatakse tsiv. kohtup. sead. § 881 ettenähtud tunnistuste nõutamiseks võetavad tõendused, väljamaalt tulevad tunnistuste ja teiste dokumentide (§ 20) nõudmised, samuti ka passid ja isikutunnistused.

Kantseleimaks ei ole vastuvaidlemata korras politsei kaudu sissenõutav.

7-a. Lisatulumaks.

§ 22¹. Vallad on õigustatud võtma oma heaks lisatulumaksu isikutelt, kes valla piirkonnas tulumaksjate nimekirjas seisavad, — kuni 15% moodunud aasta tulumaksust, mis riigi tulumaksu seaduse § 21 põhjal välja arvatud.

§ 22². Lisatulumaks nõutakse erimak-sulehtedel ühel ajal riigimaksuga. Riigimaksu kui ka lisamaksu maksulehed saadetakse maksujatele kätte vallavalitsuste kaudu ja vallavalitsuste poolt. Lisamaksu väljaarvamine ja lisamaksu lehtede täitmine sünnib vallavalitsuses viie päeva jooksul maksulehtede kättesaamise päevast arvates. Kui selleks tähtajaks lisamaksu lehed valmis ei saa, saadetakse riigimaksu lehed maksujatele viibimata kätte, kuna lisamaksu lehed eraldi kätte toimetatakse.

§ 22³. Lisamaks makstakse valla kassasse.

§ 22⁴. Tähtajaks tasumata jäänud maks loetakse maksuvõlaks ja nõutakse sisse ühes 1% viivitusrahaga kuus. Viivitusraha nõutakse terve te kuude eest, kus juures poolikud kuud terveks loetakse.

§ 22⁵. Vallavalitsused on õigustatud lubama maksutähtaja pikendust lisatulumaksu maksujatele, kes raskes majanduslikus seisukorras. Vallanõukogude lubal võib maksu mahakustutada, kui sissenõudmiseks lootust ei ole, või sissenõudmine maksja majanduslikult hävitada võib.

§ 22⁶. Vallad on kohustatud üleliigselt tasutud summad maksujatele tagasi maksma.

10. Veeteede liikumisvahendite maks.

§ 38. Maakonnad võivad maksu alla panna veeteede liikumisvahendid, mille alaline asupaik väljaspool linna ja alevi piirisid ja mida inimeste ja kaupade vedamiseks või kalapüügiks tarvitatakse või muudeks otstarbeteks väljaüritakse, aluseks võttes nende vahendite veejõu ja tulu.

Maksu alla ei kuulu liikumisvahendid, mille pealt riigimaksu võetakse.

Maksukõrguse ja võtmise korra määrab maakonnanõukogu.

Maksu võtmisel tuleb paragrahvides 13 ja 14 ettenähtud määrusi vastavalt tarvitada.

11. Autode, mootorrattaste ja jahtide maks.

§ 39. Valdade piirides peetakse autod, mootorrattad ja jahid võib maakond maksu alla panna.

Maksukõrguse ja võtmise korra määrab maakonnanõukogu.

12. Suvitajate maks.

§ 41. Suvitajate maksu võib maakond oma heaks võtta ainult suvituskohtades.

Suvituskohad määrab maakonnakoogu ettepanekul siseminister.

§ 45. Maksukõrguse üksikute isikute või perekondade pealt, samuti ka maksuvõtmise korra määrab maakonnakoogu. Suvitismaksu kohta peetakse maakonna tuludes ja kuludes eriarve.

13. Laskeriistade ja jahipidamislubade maks.

§ 46. Jahipidamislubade pealt võib maakond oma heaks maksu võtta nõukogu poolt määratud kõrguses.

Maks tasutakse maakonna kassasse ühel ajal jahipidamise loa omandamisega.

Laskeriistade lubade pealt võetakse maakonna heaks maksu 200 marka aastas.

Maksu nõuab sisse politsei ühel ajal laskeriista loakirja väljaandmisega. Sisestulnud summa annab politsei iga kuu maakonnaavalitsusekassale edasi.

Märkus: Linna ja alevi elanikkudele antud laskeriistade lubade maks läheb samas kõrguses ja korras vastava linna või alevi heaks.

16. Lisaärimaks.

§ 51¹. Maakonnad võivad oma heaks maksu võtta valdade piirkonnas asuvate maksuaastal tegevuses olevate ja riigimaksu alla kuuluvate kaubandusliste ja tööstusliste ettevõtete pealt, väljaarvatud riigimaksu seaduse paragrahv 509-as (Sead. kogu V köide 1914 a. väljaanne) tähendatud ettevõtteid.

§ 51². Maksu väljaarvamise aluseks on eelmisel aastal jaoskonna ärimaksu komitee poolt vastuvõetud riigi puhtakasumaksu määr.

§ 51³. Maksu ülemäär on 50% riigi puhtakasumaksust. Maksu kõrguse määrab maakonnakoogu.

§ 51⁴. Teated riigimaksu määrade kohta muretsevad maakonnaavalitsused Eesti pangä osakondadest. Saadud andmete põhjal arvavad maakonnaavalitsused maksu välja ja saavad maksjatele maksulehed kätte.

§ 51⁵. Maks tasutakse maakonna või vallavalitsuse kassasse kahes ühesuguses osas: esimene pool ühe kuu jooksul ja teine pool — nelja kuu jooksul peale maksulehe kättesaamise päeva.

§ 51⁶. Tähtjaks tasumata jäänud maks loetakse maksuvõlaks ja nõutakse sisse ühes 1° viivitusrahaga kuus.

§ 51⁷. Maakonnaavalitsused on õigustatud maksutähtaja pikendust lubama maksjatele, kes majanduslikult raskes seisukorras.

Maakonnakoogu loal võib maksu mahakustutada, kui sissenõudmiseks lootust ei ole, või sissenõudmine maksja majanduslikult hävitada võib, või ettevõtte oma tegevuse maksuaastal lõpetanud.

II.

Teine osa seadusest käsitleb linnamakse, mis pärast see ruumi puudusel siinkohal loomata jääb.

III.

Vene ajutise valitsuse poolt 15. juulil 1917 a. antud aleviseadus (Sobr. usak. i rasp. prav. Nr. 187—1917 a.) muudetakse ja täiendatakse järgmiselt:

§ 110. Täiendatakse märkusega: „Alevid, kus käesolevas paragrahvis eftenähitud maks sisse seatud, kaotavad õiguse liikumata varanduste maksu võtta 19. jaanuari 1920 a. liikumata varanduste maksuseaduse alusel („Riigi Teataja“ Nr. 18/19—1920 a. sead. Nr. 82).

§ 123. Peale § 110 tähendatud maksu võib alevi volikogu alevi heaks võtta järgmisi maksusid: 1) äritunnistuste maksu, 2) trahterimaksu, 3) veoärimaksu, 4) eraisikute, hobuste ja sõiduriistade maksu, 5) koertemaksu, 6) jalgratta ja jõuvankrite maksu, 7) lõbustusmaksu, 8) maksu platside, turgude ja uulitsate tarvitamise eest põllusaaduste ja muude kaupade müügikohaks, 9) kuulutuste ja reklaamide maksu, 10) paatide ja süstade maksu, 11) veo- ja kandekauplemise maksu, 12) kogukondliste kaalude tarvitamise maksu, 13) suvitajate maksu, 14) lisatulumaksu, 15) liikumata varanduste maksu 19. jaan. sead. järele („Riigi Teataja“ Nr. 18/19—1920 a. sead. Nr. 82), 16) isikumaksu, 17) lisaärimaksu, 18) iseäralisi rahalisi maksusid, naturaalkohuste asemel.

Märkus: Liikumata varanduste maksu 19. jaanuari 1920 a. seaduse alusel on alevid õigustatud võtma ainult sel korral, kui nad ei võta aleviseaduse § 110 eftenähitud iseseisvat liikumata varanduste maksu.

§ 125¹. Alevid võivad lõbustusmaksu sisseseada alustel, mis 12. aprillil 1920 a. linnade ja alevite maksuseaduse muutmise ja täiendamise seaduse („Riigi Teataja“ Nr. 61/62—1920 a. sead. Nr. 181) § 3-as ja lõbustusmaksu muutmise seaduses („Riigi Teataja“ Nr. 44—1922 a. sead. Nr. 16) kindlaks määratud,

§ 126. Veoanimaksu, eraisikute hobuste ja sõiduriistade maksu, koertemaksu, jalgratta ja jõuvankrite maksu, maksuplatside, turgude ja uulitsate tarvitamise eest, kuulutuste ja reklaamide maksu, paatide ja süstade maksu, veo- ja kandekauplemise maksu, kogukondliste kaalude tarvitamise maksu ja suvitajate maksu kõrguse ja võtmise korra määrab alevivolikogu alusel, mis nende maksude võtmise asjus linna kohta määratud.

§ 126¹. Alevid võivad oma heaks lisafulumaksu võtta isikult, kes alevi piirides tulumaksu maksjate nimekirjas seisavad, kuni 15% möödunud aasta tulumaksust, mis riigi tulumaksu seaduse § 21 põhjal välja arvatud.

Maksuvõtmisel tuleb käesoleva seaduse I j. §§ 22², 22³ valdade kohta ettenähtud määrusi vastavalt tarvitada.

§ 126². Liikumata varanduste maksu 19. jaanuaril 1920 a. seaduse järele võtavad alevivolikogus alevi piirkonnas asuvate liikumata varanduste pealt võtta kuni neljakordses riigimaksu suuruses.

§ 126³. Liikumata varanduste maks alevite heaks nõutakse sisse ühel ajal riigi liikumata varanduste maksuga.

§ 126⁴. Maks tasutakse alevi kassasse.

§ 126⁵. Tähtajaks tasumata jäänud maks loetakse maksuvõlaks ja nõutakse sisse ühes 2% viivitusrahaga kuus. Viivitusraha nõutakse sisse tervete kuude eest, kus juures poolikud kuud terveteks loetakse.

§ 126⁶. Maksuvõlg, mis tekkinud enne varanduse üleminekut ühe omaniku käest teise kätte, tasutakse uue omaniku poolt.

Märkus: See määrus ei käi avalikul enampakkumisel omandatud varanduste kohta.

§ 126⁷. Alevivalitsused on õigustatud lubama maksutähtaja pikendust maksjale, kes majandusliselt raskes seisukorras.

Alevivolikogu loal võib maksu mahakustutada, kui sissenõudmiseks loofust ei ole, või sissenõudmine maksja majanduslikult hävitada võib.

§ 126⁸. Isikumaksu kõrguse ja võtmise korra määrab alevivolikogu alustel, mis selle maksu võtmise asjus käesoleva seaduse I j. § 9 valdade kohta määratud.

§ 126⁹. Lisaärimaks võetakse alevis asuvate maksuaastal tegevuses olevate ja riigimaksu alla kuuluvate kaubandusliste ja tööstusliste ettevõtete pealt kuni 50% riigi puhtakasumaksust, väljaarvatud riigimaksu seaduse § 509-as (Sead. kogu

V köide 1914 a. väljaanne) tähendatud ettevõtteid.

Maksu väljaarvamise alus ja maksu võtmise kord on seesama, mis käesoleva seaduse I j. §§ 51²–51⁷ maakondade kohta tähendatud, selle erandiga, et teatud riigimaksu määrade kohta saadetakse alevivalitsustele kätte Eesti panga osakondade poolt.

§ 127¹. Aleviomavalitsustel on õigus, sise- ja rahaministri kinnitusega, ka feisi selles seaduses mitte ettenähtud vähemaid maksusid oma kulude kattteks sisse seada.

Nende maksude määrad ja võtmise kord avaldatakse „Riigi Teatajas“.

§ 153 p. p. 4, 5 ja 6 kaotatakse ära.

IV.

Käesolevas seaduses ettenähtud maksumäärad ja maksukorraldused võetakse tarvitusele 1-st jaan. 1924 a. alates.

V.

Raha- ja siseministrile antakse õigus selle seaduse elluviimiseks kokkuleppel juhtnõore anda.

VI.

Selle seadusega kaotavad oma maksuvuse:

1. Linnade ja alevite maksuseaduste muutmise ja täiendamise seaduse §§ 1, 2 ja 4 („Riigi Teataja“ Nr. 61/62—1920 a. sead. Nr. 181).

2. Seadus valla- ja omavalitsuste sissetulekute, väljaminekute, eelarvete ja aruannete ajulise seaduse muutmise ja täiendamise kohta („Riigi Teataja“ Nr. 3—1921 a. sead. Nr. 19).

3. Seadus 29. septembri 1917. a. linnade sissetulekute ja väljaminekute seaduse muutmise ja täiendamise kohta („Riigi Teataja“ Nr. 3—1921 a. sead. Nr. 20).

4. 12. aprilli 1920 a. linnade ja alevite maksuseaduste muutmise ja täiendamise seadus („Riigi Teataja“ Nr. 3—1921 a. sead. Nr. 21).

5. Valla ja maakonna omavalitsuste maksude kohta käiva 31. detsembri 1920 a. seaduse täiendamise seadus („Riigi Teataja“ Nr. 44—1922 a. sead. Nr. 17).

6. Hundesteuerordnung für Liv- ja Estland 10. maist 1918 a. Vernugsblt. Nr. 22, 19. III. 18 a. Ziff Nr. 258) ja 10. juunist 1918 a. (Verdnugsblt. Nr. 25, 1918 a. Ziff Nr. 304).

B) 19. jaanuari 1920 a. liikumata varanduste maksu seaduse muutmise seadus.

I.

Vabariigi ajutise valitsemise korra § 12-a põhjal vabariigi valitsuse poolt 19. jaanuaril 1920 a. vastuvõetud liikumata varanduste maksu seaduse §§ 2, 4, 5, 6, 27, 28, 37, 38 ja 39 muudetakse järgmisel, alates 1924 aastast:

§ 2. p. 13. Kõik maad, hooned ja vabrikud ning tööstusasutused, mille pealt maksu vähem kui 100 marka arvatakse.

§ 4. Maksu maade pealt võetakse:

a) Harju-, Viru-, Järva- ja Läänemaal—

1) 13 marka adrasajandiku pealt,

2) 5 marka puhtakasurubla pealt;

b) Tartu-, Võru-, Viljandi-, Pärnu- ning Valgemaal —

1) 5 marka puhtakasurubla pealt,

2) 14 marka hindamata maade tarbe- ja metsamaa tiinu pealt;

c) Saaremaal —

1) 25 marka revisjoni ehk maarubla pealt,

2) 7 marka obrokirubla pealt,

3) 5 marka hindamata maade tarbe- ja metsamaa tiinu pealt,

d) Petserimaal —

10 marka tarbe- ja metsamaa tiinu pealt;

e) Naroovatagustes valdades —

1) 8 marka tarbe- ja metsamaa tiinu pealt;

f) Linnade osades, mis ei kuulu liikumata varanduse maksuvõtmise suhtes 1910 a. seaduse alla —

1) 15 marka adrasajandiku pealt,

2) 6 marka puhtakasurubla pealt,

3) 18 marka hindamata maade tarbe- ja metsamaa tiinu pealt.

§ 5. Maksu hoonete pealt võetakse:

a) Harju-, Viru-, Järva- ja Läänemaal—
5 marka maksualuse puhtsissetulekurubla pealt,

b) Tartu-, Võru-, Viljandi-, Pärnu- ning Valgemaal —

5 marka puhtakasurubla pealt,

c) Linnade osades, mis ei kuulu liikumata varanduse maksuvõtmise suhtes 1910 a. seaduse alla.

6 marka puhtakasurubla pealt.

T ä h e n d u s: Saare- ja Petserimaal ning Naroovatagustes valdades on hooned kuni sellekohase hindamiseni maksust vabad.

§ 6. Maksu vabrikute ja tööstusasutuste ehituse, sisseadete ja masinate pealt võetakse:

a) Harju-, Viru-, Järva- ja Läänemaal—
15% hoonete ja masinate hinnatud väärtusest,

b) Tartu-, Võru-, Viljandi-, Pärnu- ning Valgemaal —

2 marka puhtakasurubla pealt,

c) Linnade osades, mis ei kuulu liikumata varanduse maksu võtmise suhtes 1910 a. seaduse alla —

3 marka puhtakasurubla pealt.

T ä h e n d u s: Saare- ja Petserimaal ning Naroovatagustes valdades on vabrikud ja töökojad ühes sisseadete ja masinatega kuni sellekohase hindamiseni maksust vabad.

§ 27. Maks nõutakse sisse omaniku või isiku käest, kes kreposti-raamatute järele maatiiki põlise rendi või obroki maksu alusel omandanud. Nimetatud isikutel on õigus tasutud maksu varanduse tarvitajalt tagasi nõuda.

M ä r k u s: 10. okt. 1919 a. maaseaduse („R. T.“ Nr. 79/80 1919 a.) § 1 põhjal riigistatud mõisate peal lasuv liikumata varanduste maks jaotatakse ära renditalude, uuesti planeeritud kohtade ja eriotstarbeks eraldatud maatiikkide pidajate vahel vastavalt nende käes pidada oleva maa puhtakasu rublade ja adrasajandikkudele põllutööstusministeeriumi korraldusel. Tähen datud maade pidajad on kohustatud liikumata varanduse maksu ära tasuma vallavalitsusesse, kellele põllutööstusministeeriumi korraldusel maksujate nimekirjad ühes maasuuruse ära-tähendamise ga saadetakse.

§ 28. Maks õiendatakse valla (alevi) valitsusse; kus juures üks kolmandik maksust tasutakse ära hiljemalt 30. aprilliks ja kaks kolmandiku — 31. oktoobriks.

§ 37. Majandusliselt raskes seisukorras olevate maksjatele võib nende palve peale lubada maksu kui ka maksuõla pikendust või ajatamist kuni 5.000 margani ja kuni 6 kuuni riigi liikumata varanduste maksuamet, 5.000—100.000 margani ja kuni 3 aastani — otsekoheste maksude peavalitsus, suurema summa peale ja kuni 5 aastase tähtajani — rahaminister.

§ 38 — kaotatakse ära.

§ 39. Valla- (alevi) valitsused annavad eelmisel kuul sissetulnud riigisummad edasi Eesti panga osakonnale mitte hiljem 10 järgneva kuupäeva. Riigimaksu mitte õigel ajal edasiandmise korral võetakse viivitusraha 1% kuus.

II.

Selle seaduse jõusse astumisega kaotavad oma maksvuse vabariigi valitsuse poolt ajutise valitsuse korra § 12-a põhjal 31. detsembril 1920 a. vastuvõetud liikumata varanduse maksu seaduse muutmise seadus („R. T.“ Nr. 4—1921 a. sead. Nr. 29) ja Riigikogu poolt 15. detsembril 1922 a. vastuvõetud seaduse maamaksu tõstmise kohta Petserimaal ja Naroovalitsustes valdades („R. T.“ Nr. 159—1922 a.)

S e l e t u s k i r i.

Kroonilised puudujäägid maakonna ja valdade omavalitsuste eelarvetes, mis väga suurte summadeni tõusevad, näitavad, et meie maakondade majandus ebanormaalses seisukorras on. Põhjuste ligem arutamine, mis eelarvete puudujääkude peale mõju avaldavad, viib sellele arvamisele, et omavalitsuste peale on pandud terve rida riiklise iseloomuga kohustusi, millede täitmine suuri kulusid esile kutsub, kuna samal ajal tugevasti piiratud on omavalitsuste õigus maksutamise alal.

Maakondade ja valdade pea tulukahteks on maa ja tulumaksude osad, mis neile üle annab riik nende maksude üldsissetulekutest. Kuid siinjuures ei ole omavalitsused õigustatud suurendama ehk vähendama nende kasuks sissetulevate maksude määra, vaid nad saavad seaduse poolt neile kinnistatud osa.

Mitte õigeks tunnustates seda korda, kus juures omavalitsustel võimalus puudub enda algatusel kindlaks teha neile tarviliku maksu määra, otsustati muuta seadusandlust selles mõttes, et anda füüsiliku omamaksustamise vabaduse kõikide väikeste maksude alal. Mis puutub aga suurtesse maksudesse, milles ka riik osa võtab, siis kavatakse seadusandlisel teel kinnitada ainult maksustamise ülemmäär, muus aga jätta vabades omavalitsustele.

Liikumata varanduste maksu suhtes maal kavatakse maksustamine riigi heaks kindlaks määrata ühe neljandiku peale maksumäärast, mis praegu maksva seaduse järgi sisse nõutakse, s. o. liikumata varanduste maksu seaduses tahendatakse ainult ära maksumäär, mis praegu tegelikult riigile sisse tuleb. Maakonna ja valla omavalitsused aga saavad õi-

guse igauks neist eraldi võtta oma heaks juurdemaksusi kahekordse määrani riigimaksust

Seaduskava muudel muudatustel on enim redaktsiooniline iseloom, ja need on esile kerkinud selle tõttu, et arvestamist riigi maksude ja maakondade ning valdade heaks sissenõutavate maksude kohta tuleb nüüdsest peale lahus pidada.

Paragrahvi 37 redaktsiooni kavas on ette nähtud lihtsustada maksu tasumise pikendamise ja ajatamise korda, ilma et vaja oleks komitee poole pöörduda, kes harva omi istanguid peab.

Mis puutub §§ 4-f, 5-c, 6-c tähendatud maaaladesse, mis tekkinud linnade piirkonna suurendamise tõttu, siis on sääraseid maaalasi olemas Tartus, Valgas (partimoniaalringkonnas), Pärnus, Võrus, Rakveres, Paides ja Tallinnas.

C) Tulumaksu seaduse osalise muutmise seadus.

Tulumaksu seaduse („R. T.“ Nr. 78—1922 a. sead. Nr. 43) § 91 muudetakse järgmiselt:

Sissetulnud tulumaksu summast määratakse iga aasta $\frac{1}{8}$ omavalitsustele, kusjuures linnad ja alevid saavad $\frac{1}{8}$ maksust, mis sissetulnud maksjatelt, kes vastava linna või alevi maksujaoskondades maksu alla kuuluvad, maakonnad — $\frac{2}{9}$ summast, mis sissetulnud maksjatelt, kes maksu alla käivad maakonna valdades, ja vallad — $\frac{1}{9}$ summast, mis sissetulnud maksjatelt, kes maksu alla pandud vastava valla piirides.

S e l e t u s k i r i.

Maksu asjus ühtlustusivad alevid valdadele. Viimasel ajal on aga seadusandlus asunud teisele vaatekohale, eraldades alevid maakondade seast, ning ühtlustades neid linnadega kõigis maksuküsimustes; nagu teada ei laialdu mitte viimaste peale maakondade maksu õigused.

Käesoleva seaduskava eesmärgiks on kinnistada tulumaksu seaduses seda lahusolekut alevite ja maakondade vahel, kusjuures eraldatakse alevite jaoks sama maksumäär, kui ka linnade jaoks.

Maaomavalitsuste maksude küsimus

H

Maakonnavalitsuste eel-

Tulude nimetus.	M a a k o n n.				
	Harju.	Järva.	Lääne	Petseri.	Pärnu.
I. Liikum. varand. maks.:					
1. Maadelt	8.797.750.—		7.060.525.—	786.263.60	6.717.697.—
2. Hoonetelt	126.023.44		48.979.—	—	93.293.—
3. Vabrikutelt	569.618.56	6.786.571.—	233.751.50	—	160.241.—
4. Hindamata m.	—		—	—	443.813.—
Kokku :	9.493.392.—	6.786.571.—	7.343.255.50	786.263.60	7.415.044.—
II. Tulumaks:	1.100.000.—	2.500.000.—	1.913.921.—	700.000.—	3.744.000.—
III. Ärimaks:					
1. Aritunnistustelt	535.000.—	125.000.—	250.000.—	550.000.—	350.000.—
2. Trahteritelt	728.000.—	20.000.—	30.000.—	300.000.—	100.000.—
3. Laada — turumaks	40.000.—	100.000.—	10.000.—	20.000.—	100.000.—
4. Muud	—	—	—	—	—
Kokku :	1.303.000.—	245.000.—	290.000.—	870.000.—	550.000.—
IV. Mitmesugused :					
1. Löbustusmaks	375.000.—	200.000.—	70.000.—	20.000.—	425.000.—
2. Laskeriistade lubad	200.000.—	50.000.—	60.000.—	15.000.—	120.000.—
3. Jahilubad	175.000.—	20.000.—	90.000.—	30.000.—	75.000.—
4. Kalapiüügi lubad	10.000.—	—	—	5.000.—	—
5. Liikumis abin.	500.000.—	3.000.—	5.000.—	100.000.—	62.000.—
6. Kantseleit	1.000.—	1.500.—	5.000.—	35.000.—	5.000.—
7. Muud	—	—	—	—	—
Kokku :	1.261.000.—	274.500.—	230.000.—	205.000.—	687.000.—
V. Toetussummad :					
1. Riiklised : hariduslised	—	—	706.300.—	—	—
2. Muuks	500.000.—	—	406.000.—	—	250.000.—
Kokku :	500.000.—	—	1.112.300.—	—	250.000.—
VI. Tagasi saadavad :					
1. Hariduse alal	—	1.220.000.—	564.000.—	—	210.000.—
2. Tervishoiu alal	—	969.975.—	584.825.—	975.000.—	—
3. Hoolekande alal	—	—	—	—	—
4. Põllumajand. alal	—	516.000.—	7.700.—	—	75.000.—
5. Teede alal	—	50.000.—	—	—	—
6. Mitmesugused	—	79.000.—	20.000.—	120.000.—	—
Kokku :	—	2.834.975.—	1.176.525.—	1.095.000.—	285.000.—
VII. Varandustelt :					
1. Kapitaalide % %	—	—	—	—	70.000.—
2. Rendid, üürid	321.400.—	150.000.—	24.000.—	—	81.000.—
Kokku :	321.400.—	150.000.—	24.000.—	—	151.000.—
VIII. Ettevõtetelt :					
1. Vahetasud	—	300.000.—	70.800.—	1.000.000.—	—
2. Talude pidamine	—	10.535.765.—	214.100.—	—	—
Kokku :	—	10.835.765.—	284.900.—	1.000.000.—	—

ja nende rahaline seisukord.

Lauri.

arvelised tulud 1922 a.

n a n i m e t u s.						Kokku :
Saare.	Tartu.	Valga.	Viljandi.	Viru.	Võru.	
2.890.365.—	13.774.718.— 242.387.75 25.786.25 —	3.403.275.—	8.198.974.— 84.874.— 111.651.— 20.597.—	11.046.835.— 136.079.— 719.306.— —	6.715.315.— 63.323.— 107.048.— —	
2.890.365.— 600.000.— 100.000.— 8.000.— 10.000.— —	14.042.892.— 3.000.000.— 700.000.— 2.000.000.— 20.000.— —	3.403.275.— 1.200.000.— 200.000.— 600.000.— 50.000.— —	8.416.096.— 2.200.000.— 500.000.— 1.500.000.— 100.000.— —	11.902.220.— 1.500.000.— 450.000.— 50.000.— 10.000.— —	6.885.686.— 3.000.000.— 200.000.— 500.000.— 100.000.— —	79.365.060.10 21.457.921.— 3.960.000.— 5.836.000.— 560.000.— —
118.000.— 30.000.— 20.000.— 60.000.— 10.000.— 81.000.— 1.800.— —	2.720.000.— 800.000.— 200.000.— 150.000.— 10.000.— 205.000.— 45.000.— —	850.000.— 160.000.— 10.000.— 25.000.— — — 10.000.— —	2.100.000.— 650.000.— 140.000.— 125.000.— 5.000.— 6.000.— 8.000.— —	510.000.— 601.000.— 45.000.— 120.000.— — 65.000.— — —	800.000.— 400.000.— 50.000.— 40.000.— — 20.000.— 10.000.— —	10.356.000.— 3.730.000.— 910.000.— 910.000.— 40.000.— 1.047.000.— 122.300.— —
202.800.— — —	1.410.000.— — —	205.000.— — —	934.000.— 250.235.— 20.000.—	830.000.— — 204.500.—	520.000.— — —	6.759.300.— 956.535.— 1.380.500.—
— 982.690.— 605.056.— 220.000.— 200.000.— 31.200.— 6.000.—	— — — — — — —	— — — — — — —	270.235.— 2.255.500.— 136.875.— — 235.000.— 484.000.— 870.000.—	204.500.— 1.166.500.— 157.140.— 748.421.— 244.000.— — —	— — — — — 735.918.70 —	2.337.035.— 6.398.690.— 3.428.871.— 968.421.— 1.277.700.— 1.301.118.70 1.095.000.—
2.044.946.— 2.382.70 975.472.76	— 582.608.— 1.305.000.—	— 7.500.— —	3.981.375.— — 264.450.—	2.316.061.— 1.000.— 368.000.—	735.918.70 — 413.240.—	14.469.800.70 663.490.70 3.902.562.—
977.855.46 70.000.— —	1.887.608.— 120.000.— 300.000.—	7.500.— — —	264.450.— — —	369.000.— 927.420.— —	413.240.— 543.960.— —	4.566.053.46 3.032.180.— 2.049.865.—
70.000.—	420.000.—	—	—	927.420.—	543.960.—	14.082.045.—

Tulude nimetus.	Harju.	Järva.	Lääne.	Petseri.	Pärnu.
IX. Laenud :	—	—	—	—	—
X. Mitmesugust :					
1. Viivituse %	70.000.—	—	—	50.000.—	—
2. Eftenägem. tulud	133.208.—	—	—	23.736.40	20.000.—
3. Eelm. aast. ülejääk	—	—	1.250.000.—	—	—
4. Muud	—	—	—	2.635.000.—	—
Kokku :	203.208.—	—	1.250.000.—	2.708.736.40	20.000.—
XI. Vabariigi valits. kooli- õpetajate palkamiseks.	10.500.000.—	9.000.000.—	7.000.000.—	6.000.000.—	11.500.000.—
Kokku :	24.682.000.—	32.626.811.—	20.624.901.50	13.365.000.—	24.602.044.—

Maakonnaavalitsuste eel-

Kulude nimetus.	Harju.	Järva.	Lääne.	Petseri.	Pärnu.
I. Maakonna nõukogu ja valitsus:					
1. Nõukogu	160.000.—	60.000.—	185.000.—	139.000.—	180.000.—
2. Valitsus	2.833.200.—	2.574.260.—	1.862.360.—	1.950.260.—	2.520.400.—
3. Kantselei	410.000.—	332.000.—	180.000.—	139.000.—	343.000.—
4. Majandus	675.000.—	528.000.—	195.000.—	236.900.—	349.500.—
Kokku :	4.078.200.—	3.494.200.—	2.422.360.—	2.465.160.—	3.392.900.—
II. Omavalitsuste järele- valve:					
1. Kontroll ja sõidud. Tee- nistuskesiv. lisad	—	—	57.000.—	—	268.000.—
2. Perek. lisad	—	—	185.000.—	—	—
3. Kursused	—	20.000.—	10.000.—	—	—
4. Arstiabi	—	—	—	—	3.900.—
Kokku :	—	20.000.—	252.000.—	—	271.900.—
III. Haridus :					
1. Inspeksioon	300.000.—	116.700.—	291.600.—	104.000.—	136.000.—
2. Algkoolid	11.265.800.—	9.708.000.—	8.244.600.—	6.215.120.—	11.279.288.—
3. Kes- ja erakoolid	285.000.—	1.547.900.—	1.088.650.—	100.000.—	1.376.300.—
4. Kõrgem. algkoolid	—	308.000.—	—	—	—
5. Toetusrahad	278.750.—	106.500.—	{ 216.000.— 135.000.—	110.000.—	1.115.000.—
6. Koolim. parand.	—	330.000.—	—	—	—
7. Haridus välj. kooli	100.000.—	72.000.—	115.000.—	9.999.—	101.212.—
8. Eftenägem. k.	50.000.—	244.000.—	—	—	—
Kokku :	12.279.550.—	12.433.100.—	10.090.850.—	6.539.119.—	14.007.800.—
IV. Tervishoid :					
1. Personaal	2.450.000.—	510.000.—	855.800.—	54.000.—	573.900.—
2. Kants. ja majand.	904.500.—	161.500.—	325.000.—	—	597.150.—
3. Haiguste vastu v.	275.000.—	150.400.—	85.000.—	25.000.—	204.000.—
4. Haigemajad	200.000.—	1.410.300.—	1.554.110.—	2.642.822.—	500.000.—
Kokku :	3.829.500.—	2.232.200.—	2.819.910.—	2.721.822.—	1.875.050.—
V. Töö ja hoolekanne.					
1. Vaeste toetus	75.000.—	931.200.—	80.000.—	25.000.—	—
2. Abiandm. arsti abi mkv. määram.	240.000.—	172.900.—	250.000.—	—	80.000.—

Saare.	Tartu.	Valga.	Viljandi.	Viru.	Võru.	Kokku :
—	—	—	—	82.695.—	1.500.000.—	1.582.695.—
10.000.—	25.000.—	50.000.—	100.000.—	—	150.000.—	455.000.—
26.995.54	25.000.—	75.000.—	15.000.—	30.210.—	300.000.—	649.149.94
—	—	100.000.—	—	—	—	1.350.000.—
—	—	—	—	—	—	2.635.000.—
36.995.54	50.000.—	225.000.—	115.000.—	30 210.—	450.000.—	5.089.149.94
6.300.000.—	12.600.000.—	3.000.000.—	9.500.000.—	15.900.000.—	9.397.687.55	100.697.687.55
13.240.962.—	36.130.500.—	8.890.775.—	27.781.156.—	34.572.106.—	24.246.492.25	260.762.747.75

arvelised kulud 1922 a.

Saare.	Tartu.	Valga.	Viljandi.	Viru.	Võru.	Kokku:
83.250.—	125.000.—	80.000.—	203.000.—	167.000.—	247.000.—	1.629.250.—
1.466.100.—	3.462.400.—	1.704.000.—	2.764.510.—	3.384.096.—	2.694.860.—	27.226.376.—
130.750.—	440.000.—	135.000.—	300.000.—	456.000.—	426.000.—	3.291.750.—
171.000.—	519.600.—	287.200.—	341.250.—	682.000.—	579.440.—	4.564.890.—
1.851.100.—	4.547.000.—	2.206.200.—	3.608.760.—	4.689.096.—	3.947.300.—	36.712.266.—
91.140.—	—	—	157.500.—	181.200.—	—	754.840.—
—	—	150.000.—	—	464.400.—	169.900.—	969.300.—
—	—	—	40.000.—	—	25.000.—	95.000.—
—	60.000.—	—	—	300.000.—	—	363.900.—
91.140.—	60.000.—	150.000.—	197.500.—	945.600.—	194.900.—	2.183.040.—
117.944.—	264.000.—	70.000.—	339.893.—	519.000.—	—	2.259.137.—
5.825.000.—	17.146.000.—	3.875.900.—	10.743.285.—	17.295.000.—	9.942.000.—	111.539.993.—
851.100.—	2.962.500.—	200.000.—	3.360.130.—	1.381.600.—	441.000.—	13.594.180.—
—	—	—	1.221.305.—	—	—	1.529.305.—
154.000.—	645.000.—	692.050.—	164.000.—	387.500.—	589.000.—	4.592.800.—
—	1.640.000.—	—	175.000.—	800.000.—	897.700.—	3.842.700.—
—	25.000.—	—	90.000.—	60.000.—	250.000.—	823.211.—
—	20.000.—	25.000.—	75.000.—	20.000.—	57.600.—	485.600.—
6.948.044.—	22.702.500.—	4.862.950.—	16.168.613.—	20.463.100.—	12.171.300.—	138.666.926.—
828.000.—	1.266.000.—	310.500.—	587.000.—	1.916.000.—	580.000.—	9.931.200.—
157.400.—	617.600.—	228.000.—	257.000.—	—	421.200.—	3.737.350.—
47.000.—	590.800.—	40.000.—	180.000.—	500.000.—	68.000.—	2.197.200.—
1.148.500.—	1.000.000.—	—	341.000.—	382.780.—	100.000.—	9.405.112.—
2.180.900.—	3.474.400.—	578.500.—	1.365.000.—	2.798.780.—	225.600.—	25.270.862.—
—	890.000.—	200.000.—	600.000.—	220.000.—	200.000.—	3.131.200.—
5.000.—	100.000.—	—	60.000.—	—	—	907.900.—

Kulude nimetus.	Harju.	Järva.	Lääne.	Petseri.	Pärnu.
3. Laste varjupaig.	250.000.—	752.600.—	—	—	870.000.—
4. Toetusrah. asuf.	105.000.—	40.000.—	50.000.—	—	—
5. Töö korraldus	20.000.—	12.000.—	20.000.—	—	—
6. Mitmesugused	60.000.—	85.000.—	40.000.—	93.300.—	130.000.—
Kokku:	750.000.—	1.993.700.—	440.000.—	118.300.—	1.080.000.—
VI. Põllumajandus.					
1. Personaal	296.000.—	400.800.—	158.000.—	84.000.—	403.000.—
2. Kants. ja majand.	832.750.—	18.000.—	—	20.000.—	236.000.—
3. Põllut. kult. tõstmiseks.	65.000.—	36.000.—	515.000.—	100.000.—	75.000.—
4. Toetussummad	360.000.—	—	86.000.—	124.400.—	67.500.—
5. Põllutöökoolid	—	656.000.—	628.100.—	50.000.—	636.000.—
6. Loomakliinik	22.000.—	5.000.—	260.000.—	450.372.—	11.500.—
Kokku:	1.575.750.—	1.115.800.—	1.647.100.—	828.772.—	1.429.000.—
VII. Teed.					
1. Personaal	92.000.—	—	—	—	70.000.—
2. Ehitam. ja parand.	250.000.—	200.000.—	800.000.—	—	325.000.—
3. Sillad, parandus	350.000.—	50.000.—	15.000.—	50.000.—	710.000.—
4. Toetusrahad	320.000.—	175.000.—	100.000.—	—	25.000.—
Kokku:	1.012.000.—	425.000.—	915.000.—	50.000.—	1.130.000.—
VIII. Varandus:					
1. Korrashoid	180.000.—	80.000.—	15.000.—	—	—
2. Muretsemine	438.600.—	200.000.—	300.000.—	30.000.—	90.000.— 230.000.—
Kokku:	618.600.—	280.000.—	315.000.—	30.000.—	320.000.—
IX. Kapitaalide asutamine:					
1. Tagavara kapit.	—	—	—	—	—
2. Amortisatsioonid	50.000.—	—	—	100.000.—	—
3. Mitmesugused	—	—	30.000.—	—	—
Kokku:	50.000.—	—	30.000.—	100.000.—	—
X. Laenud ja %/o %/v:					
1. Laenude tasum.	—	—	873.681.50	38.000.—	600.000.—
2. %/o %/o ja muud	—	300.000.—	120.000.—	80.000.—	202.600.—
Kokku:	—	300.000.—	993.681.50	118.000.—	802.600.—
XI. Mitmesugused kulud:					
1. Vangid	20.000.—	24.000.—	304.000.—	—	150.000.—
2. „Maak. Teataja“	—	—	—	—	—
3. Kohtu asjaajam.	—	5.000.—	—	—	48.929.—
4. Sunniviilja nõudm	—	—	—	—	19.165.—
5. Maksude korrald.	60.000.—	71.600.—	95.000.—	—	75.000.—
6. Muud	—	—	—	37.000.—	—
Kokku:	80.000.—	100.600.—	399.000.—	37.000.—	292.794.—
XII. Äriline ettevõtte:					
XIII. Tagavara summad:	408.400.—	372.738.—	300.000.—	206.827.—	—
Kokku:	24.682.000.—	32.626.811.—	20.624.901.50	13.365.000.—	24.602.044.—

Saare.	Tartu.	Valga.	Viljandi.	Viru.	Võru.	Kokku:
—	300.000.—	—	342.400.—	1.486.930.—	515.652.25	4.517.582.25
2.000.—	300.000.—	75.000.—	100.000.—	492.000.—	200.000.—	1.364.000.—
15.000.—	100.000.—	25.000.—	30.000.—	90.360.—	50.000.—	362.360.—
672.900.—	50.000.—	10.000.—	10.000.	—	25.000.—	1.176.200.—
694.900.—	1.650.000.—	310.000.—	1.142.400.—	2.289.290.—	990.652.25	11.459.242.25
188.800.—	544.000.—	172.800.—	371.720.—	406.960.—	150.000.—	3.176.080.—
13.500.—	105.600.—	11.000.—	115.000.—	50.000.—	388.500.—	1.790.350.—
250.200.—	140.000.—	—	455.000.—	140.000.—	58.000.—	1.834.200.—
25.000.—	20.000.—	15.000.—	365.000.—	176.000.—	50.000.—	1.288.900.—
300.000.—	300.000.—	150.000.—	439.937.—	457.000.—	2.200.000.—	5.817.037.—
59.400.—	—	33.000.—	300.000.—	267.200.—	64.500.—	1.472.972.—
836.900.—	1.109.600.—	381.800.—	2.046.657.—	1.497.160.—	2.911.000.	15.379.539.—
36.000.—	32.000.—	50.000.—	88.000.—	135.000.—	128.100.—	631.100.—
40.000.—	100.000.—	100.000.—	749.000.—	500.000.—	180.000.—	3.244.000.—
40.000.—	50.000.—	—	475.000.—	300.000.—	—	2.050.000.—
22.000.—	200.000.—	20.000.—	100.000.—	220.000.—	500.000.—	1.682.000.—
148.000.—	382.000.—	170.000.—	1.412.000.—	1.155.000.—	808.100.—	7.607.100.—
127.500.—	325.000.—	—	228.000.—	50.000.—	30.000.—	1.035.500.—
93.150.—	—	50.000.—	70.000.—	30.000.—	70.000.—	1.801.750.—
220.650.—	325.000.—	50.000.—	298.000.—	80.000.—	100.000.—	2.637.350.—
91.10	—	—	—	—	—	91.10.
—	—	—	100.000.—	—	—	250.000.—
—	—	—	—	—	—	30.000.—
91.10	—	—	100.000.—	—	—	280.091.10
—	500.000.—	—	615.000.—	—	600.000.—	3.226.681.50
30.000.—	560.000.—	—	100.000.—	145.000.—	286.000.—	1.823.600.—
30.000.—	1.090.000.—	—	715.000.—	145.000.—	886.000.—	5.050.281.50
5.000.—	200.000.—	30.000.—	5.000.—	—	100.000.—	838.000.—
—	—	—	55.000.—	—	—	55.000.—
5.000.—	120.000.—	—	25.000.—	24.000.—	—	227.629.—
—	—	—	87.000.—	—	—	106.165.—
—	—	—	100.000.—	180.000.—	—	581.600.—
30.000.—	—	—	—	—	—	67.000.—
40.000.—	320.000.—	30.000.—	272.000.—	204.000.—	100.000.—	1.875.394.—
—	—	53.000.—	—	26.250.—	—	10.088.723.—
199.236.90	500.000.—	98.325.—	455.226.—	278.830.—	742.440.—	3.562.022.90
13.240.962.—	36.130.500.—	8.890.775.—	27.781.156.—	34.572.106.—	24.246.492.25	260.762.747.75

Telefoni uutest taksidest ja telefoni korraldusest üleüldse.

Posti-, telegr.- telefoni inspektor G. Jalajas esitas 10. jaan. s. a. teedeministrile efekande telefoni lahtioleku aja ja taksidest kohta.

Et meil telefon aastas 28 milj. marka kahju tuua, telefoni omanikud ise ainult 70% telefoni kuludest tasuda, tuleks puudu jääv 30% seega katta, et kõnemaksusi 60% võrra tõsta, sest kõnemaks sünnitab umbes 50% üleüldisest telefoni sissefulekust. Sellepärast soovitakse maksusi järgmiselt tõsta: kohalikud kõned 3 m., kaugelkõned: kuni 60 kilom. — 30 m., 60—120 k m. — 45 m. ja 120 kilom. ja rohkem — 60 marka iga 3 minutilise kõne eest.

Ettepanekute tegija ei karda, et see taksidest tõstmine telefoni tarvitamist vähendab. Üleüldse tarvitavat meil telefoni liig palju, Tallinnas 2—3 korda rohkem kui väljamaal. Kõnede rohkuse üheks põhjuseks olla telefoni kõnemaksude madalus, mispärast teda jutuajamiseks tarvitakse. Magistraalid olla samuti kaugelkõnedega koormatud, mispärast kiirkõnesi tarvitakse ja 75—90 m. iga kolme minuti eest maksetakse.

Tervelt 80% kaugelkõnedest olla sarnased, mis rääkimata võivad jääda. Lute taksidest puhul olla ülejäänud 20% kergem 45—60 m. uute taksidest järele maksta, kui nüüd kiirkõnede eest 75—90 m. Kuidas siis kõnede hulga vähenemisega need puuduvad 28 milj. kaetakse, see jääb saladuseks. Ettekande lõppus teatab G. Jalajas, et postiametkonna 1924 a. eelarve siiski 45—50 milj. marka ülejääk näitab ilma telefoni taksidest tõstmiseta.

Telefoni kõnemaksu 2—3 kordseks tõstmise kavatsus on nii sama julge samm, kui seda telefoni lahtioleku aja piiramine oli. Rehkendakse Tallinnaga, mitte maaga. Kui Tallinna kaupmehel 75—90 m. kaugelkõne eest kerge maksta on, siis ei pea unustama, et kuskil vallas abonent oma kaugelkõne eest otsekohe 25 marka makses tegelikult 2500 marka maksab, tuleb arvesse võtta liini ehituse kulud, tuleb arvesse võtta kõrge liinimaks. Jagades need kulud kõnede arvu peale, saadakse see hiigla summa, mis maaabonent oma kõnede eest maksab. Igaks õnnetuse ja häda juhtumiseks seatakse maal telefon sisse, mitte asiata jutuajamise otstarbel.

Et praeguste taksidest juures telefoni paljudesse vallavalitsustessegi sisseseatud ei ole, see tõendab juba telefoni maksude kõrgust. Kui vallale telefoni sisseseadmine raske on, siis seda vähem võib eraisikutelt selle sisseseadmist oodata. Telefoni üldisemaks läbikäimise vahendiks tõstmine ei näi sugugi, luges efekannet, teedeministeriumi ülesannete hulka kuuluma. Kui nii, siis on ju loomulik, et abinõusilleks otsitakse, kuidas 80% senistest kõnedest pidamata jääksid ja laiemad hulgad telefoni ülevalpidamise kuludest osa ei võtaks.

Telefonil on igatahes teistsugune tähtsus ja sellepärast herral Jalajase seisukoht ekslik. Selle asemel, et telefoni laialisematele hulkadele kättesaadavamaks teha, tahetakse hindade tõstmisega senist tarvitajate hulka veelgi vähendada. Muul niiviisi ei talitata. Nii seati näit. Helsingis omal ajal telefon peaaegu igasse majasse üles ja peeti seal terve aasta maksuta. Kui aasta pärast telefon taheti mahavõtta, põhjendusega, et maksuta enam pidada ei saa, siis avaldasid kõik nõusolekut maksta. Nii tõmmati korraka linn telefonivõrku. Meil peab aga telefon enese kohe tasuma. Viimane tee sihile ei vii: meie ei saa kunagi sel moel enestele laialist telefoni võrku ega tasu see ennast ka kunagi ära.

Vähevajaliste juttude ajamiseks telefoni tarvitamist ei või ka üleüldisustada. Maaolude kohta on see väide täiesti alusetu. Maa telefoni võrk on tema kalliduse pärast veel sedavõrd vähe väljarenenud, et ei ole kellegi juttuajada, kui vallas üks, kaks telefoni aparati. Kui vähe telefoni väikestes keskkoes tarvitakse, selle kohta on andmed hrral Jalajase enese efekandes.

Ärimeeste huvides kaugelkõne maksu tõstmine kiirkõnede asemel on vildak juba sellepärast, et see ainult ühe ringkonna huvides sünniks. Mitte ükski ärimeestele, vaid kõigele rahvale, mitte ükski linnalastele, vaid ka maa elanikkudele peab telefon kättesaadav olema. Sellepärast ja telefoni võrgu arenemist tarvilikuks pidades ei võiks telefonitaks kõrgendatud saada. See on kõikide maa-konnaavalitsuste seisukoht. Maks kilomeetrite järele on kõige vähem vastuvõetav.

Ka läheks selle väljaarvamine keeruliseks ringliinide kaudu ühenduse andmise puhul.

Muudatused avalikuks tulnud puuduste kõrvaldamiseks võiksid märksa kitsapiirilisemad olla, kui kõnemaksude mifmekordseks tõstmine. Et magistraalliinid asjatute jutuajamistega koormatud ei oleks, võiks erakõnede vältust ajal, kus ametiasutused lahti on, mõne minutiga piirata. Siis pääseks ärimehed kiirkõnemaksudest. Sama võiks öösiste kõnede maks kõrgem olla, kui öösist kõnelemist igale abonendile võimaldakse.

Telefoni puudujäägi katmise asemel tuleks vast abinõusi otsida kulude vähendamiseks. Väiksed maakeskjaamad olla need kahju tegijad. Ametnikkude pidamise asemel keskjaama eraisiku kätte andmine väikse tasu eest alandaks kulu, maaabonentide hulk tõuseks aga, kui liinide ehitamine nii pikaldaselt ei läheks, nii tülikas ja kulukas ei oleks. Pealtnäha uskumata faktidega on selles asjas tegu. Teise kohta ümberkolides palus keskiabonent oma telefoni üleviia. See oli läinud suvel. Telefon on alles üleviimata: võrgu juhatajal ei ole postia, ei ole kümme posti, et telefoni üleviia. Abonent on riigiametnik, tal on tegu kahe maakonnaga. Veel imelikum juhus nende ridade kirjutaja enesega. Tahan ümberkolida,

palun telefoni uude korterisse üleviia. Ei saa, sest selleks läheb 2—3 posti ülespanna, postia aga ei ole, krediiti ei ole. Tuleb oodata, kuni Riigikogu krediiti lubab. See on linnas, võrguülemä kae-jala juures. Mis siis rääkida maatelefonist!

Kui võrguülemad nii käsist seotud on, et telefoni üleviimine linnaski võimatu, siis muidugi ei saa telefonivõrgu arenemisest ülepea juttu olla.

Siin on postide puudus, kui aga postid kord saadakse, kas ei tule siis jälle tööjõu puudus: ei saa ju võrguülem kõiki nõudmisi korruga rahuldada. Kas ei peitu selles, et postiametkond ise liinid ehitab, üks suurematest telefonivõrgu pikaldase arenemise põhjustest? Kõik riiklised tööd antakse ettevõtjatele välja, telefoni liinide ehitamine aga mitte. Kui tulevased abonendid maal ise võiksid liinid üles ehitada, muidugi kõiki tehnilisi nõudeid täites, siis edeneks asi odavuse ja aja-voitmise mõttes.

Telefoni takside kõrgendamise asemel tuleks telefonivõrgu arendamiseks abinõusi leida. Takside tõstmine paratamatu tagajärg on abonentide vähene mine. Ka omavalitsusasutused on sunnitud takside tõstmise puhul telefoni tarvitamisest loobuma, kinnitab üks maakonnavalitsustest.

Maaseaduse § 20 täiendamise seadus.

Wabariigi walitsus esitas 16. weebr. riigikogule järgmise seaduse eelnõu seletuskirjaga:

Maaseaduse § 20 täiendatakse järgmiselt:
M ä r k u s : Põllutöoministeeriumil on õigus määrata maad ilma omawalitsuse asutuse otsuseta:

- a) wabadussõjast osawõtnud sõjawäelastele;
- b) wabadussõjas langenud sõjawäelaste perekondadele;
- d) mõisatöölilistele, kes maaseaduse maksamahakkamisel — 25. okt 1919 a. — aaspalgallistena mõisa töölilisteks olid ja kuni mõisa tükeldamiseni alaliselt mõisates teenisid;
- e) uudismaadele asulajatele.

Seletuskiri.

„Maaseaduse § 20 põhjal määratakse maasoowijate järjekord kindlaks maakonnavalitsuse poolt wallanõukogu ettepanekul. Sarnane järjekorra kindlaks määramise wiis on aga tegelikus elus suuri raskusi esile kutsunud. Nii on sageli wallanõukogu loobunud maasaajateks ettepanema wabadussõjast osa-

wõtnud sõjawäelasi ja langenud sõjawäelaste perekondi sel põhjusel, et soowiawaldajad pole selle walla liikmed, ehk küll maaseaduse § 21 neile teatawaid eesõigusi maasaamiseks annab. Samuti raskesse seisukorda on asetatud ka edised mõisa töölised, kellel maasaamiseks eesõigused puuduwad, kuid kellel maa kasutamine ainsaks elamiswõimaluseks on. Et soowimata wahejuhtumisi ära hoida, mis sel alusel korduwad, on tungiw tarwidus põllutöoministeeriumi õigustada maad kasutamiseks anda eelnõus äratähendatud isikutele ka ilma omawalitsuse asutuse otsuseta.“

Kuigi seaduse eelnõu omawalitsuste õiguste kärpimist ettenäeb, ei saaks selle wastu, omawalitsuste seisukohast, waielda, sest omawalitsused wabaneks wäga tülikast kohustusest. Et uus seaduse täiendus küsimust aga lahendaks, selle juures tuleb tõsiselt kahelda. Kui wabadussõjast osawõtad sõjawäelased ja langenud sõjawäelaste perekonnad maast ilma on jäänud, siis waewalt wõera wälja kuulumise pärast. Ei ole ju wallanõukogu otusus lõpulik. Sarnastel juhtumistel, kui nad

kusagil ette on tulnud, on võidud küsimust maakonnawalitsuses ehk kohtus lahendada. Et neid juhtumisi olnud on, kus suurema õiguslised sõjawäelased maast ilma on pidanud jääma, ja pealegi õige rohkete, et neid ka kohus aidata pole võinud, see on tõesti, kuid selle põhjuseks on olnud just see õigus, mida maaseaduse § 20 täiendamise läbi tahetakse wiia, õigus, mis 28. jaan. 1920 a. väljaantud maareformi teostamise määruse § 68 märkuse („R. T.“ № 16/17 — 1920) järel põllutööstusteeringumil on. Põllutööstusteeringumil on õigus määrata sõduritele maad ilma wallanõukogu otsuseta. Seda õigust tarwitati omal ajal väga ohtralt. Ja tagajärg oli see, et planeeritud mõisa kohtade väljaandmisel esinesid wallanõukogu ees ühe mõisa peale mitu põllutööstusteeringumi poolt määratud kandidaati, kes kohad tingimata said,

kuid harilikku korras wallanõukogu ees esinejad suurema eesõiguslised sõdurid jäid kohtadest ilma, sest et nad § 68 märkust ei teadnud wõi ei tahtnud kasutada, kuna kohte nende jaoks enam ei jätkunud. Just põllutööstusteeringumi õigus kandidaate määrata on segadust sünnitanud, ja uus esitatud seaduse täiendus teeb tulewikkus seda rohkem, kui neid määramisi senisel kombel tehakse. Kaugemad, waesemad ja asjatundmatumad sõdurid ja langenute perekonnad ainult kaotaksid eelnõu seaduseks saamise.

Mõisatööstuste maasaamine ei ole kunagi omawalitsustest olenenud. Neile määras ka senini põllutööstusteeringumi kohad kindlaks

Asja saab parandada mitte maaseaduse § 20 täiendamise, waid maareformi teostamise määruse § 68. märkuse ärakaotamisega.

Omawalitsuse päewauudised.

Maksuseaduse muutmine.

Wallaomawalitsuste ülesannete täitmine nõuab suuremaid kulusi, kui maksuwa seadustega maksusi sisse tuleb. Maksuseaduse muutmise seaduse eelnõu oli siseministeeriumi poolt juba lõppenud aastal kokkuseatud. Nüüd on ta rahaministeeriumi ja Wabariigi Walitsuse poolt läbiwaadatud ja riigikogule esitatud.

Walla- ja alewite eelarwete kokkuseadmise fählaega pikendatakse.

Kui omawalitsuste 1924 a. eelarwete kokkuseadmise tähtaega siseministri poolt 1. märtsini pikendati, loodeti, et maksuseaduse muutmise seadus seks ajaks maksuma pandud. Kuna täh. seaduse makspanemist nii kiirelt loota ei ole, on omawalitsusajade peawalitsuse poolt korraldus tehtud, et eelarwed tulewad 1-ks aprilliks maaomawalitsustele järewalweks esitada.

Asjaajamine wallakohtutes on waba kohtulõiwu-, tempel- ja kantsleimaksu wõtmisest,

Riigikohtu üldkogu wallakohtu toimetuste juures wõetawate maksude küsimust kohtuministri seletuse pärimise peale 4. weebr. s. a. harutades, peale selle, kui ta oli kohtuministri, rahamiaistri ja riigikontrolli seisukohadega selles asjus tutwunenud, otsustas, kokkukõlas eeltähendatud ministrite ja riigikontrolli seisukohaga, seletada, et asjaajamine

wallakohtutes on waba kohtulõiwu-, tempel- ja kantsleimaksu wõtmisest.

Ühine alkoholi wastane meeolu riigikogu eelarwe komisjonis.

Aktsiisi peawalitsuse eelarwet 5. weebr. harutades tuli ühine alkoholi wastane meeolu eelarwe komisjonis awalikuks. Toonitati, et Eestis tuleb kohalik keeluseadus maksuma panna, keeluõigus otsekohe rahwa kätte andes. Wõeti vastu ettepanekud, et piiritusemüük saaks muudetud täielikuks riigi monopoliks, et läbimüügist ei oleks huwitatud ei omawalitsused ega ka müüjad, et joogi-kohtade kauplemise aega saaks märksa piiratud, pühapäewadel täiesti ärakeelatud, samuti ka igasugused ettekanded joogikohtades.

See meeolu laseb eeldada, et „Maaomawalitsuse“ eelmi es numbris tutwustatud piirituse ja alkoholiste jookide müügiseaduse eelnõu, mis rajatud joomise lautamise peale, esitatud kujul Riigikogus läbi ei lähe.

Derekonnaseisu seaduse eelnõu.

Administratiwasjade peawalitsuse poolt 14. now. l. a. wabariigi walitsusele esitatud perekonnaseisu seaduse eelnõu on Riigikogule esitatud.

Seaduse eelnõul on palju ühist Saksa maal makswa registreerimise seadusega, mis 1875 a. väljaantud. Põhimõtteline wahe seisab selles, et Saksa seadus ei luba waimulikkudel, s. o. kirikuõpetajatel ja köstritel, registreerimisametnikkudeks olla, kuna meie

perekonnaseisu seaduse eelnõu § 10 lubab Ew.-Lutheri, Apostliku ja Rooma Katoliku kirikute waimulikkudel ja teiste usuühingute waimulikkudel, kui neil Eestis seaduslikud keskwalitsused, perekonnaseisu ametnikkudeks olla.

Seaduse eelnõu järele peetakse iga wabariigi kodaniku üle perekonnakirje wastawas perekonnaseisu arhiwis alalise elukoha järele. Perekonnaseisu arhiwid asuwad maakonnawalitsuste juures ja arhiwi juhatajaks on maakonnawalitsuse esimees, arhiwi sekretääriks üks maakonnawalitsuse ametnik. Perekonnaseisumetnikkudeks wallas, alewis ja linnas on walitsuse liige ehk sekretäär, kes sise ministri poolt ametisse kinnitakse. Perekonnaseisu ametnikud registreeriwad sündimisi, suremisi ja abiellu astumisi ning saadawad registreerimise akti ärakirjad wastasse perekonnaseisu arhiwi perekonna kirja sissekandmiseks.

Omawalitsuse mittewalitawate ametnikkude ametist wabastamise kord.

Wiljandi maakonnawalitsus wabastas omal ajal ametnik A. S. ametist, kes selle m. w. otsusega rahule ei jäänud ja Wiljandi-Pärnu rahukogusse andis. Rahukogu jättis 5. okt. 1921 a. kaebuse tagajärjetaks. Hiljuti oli A. S. rewisjoni kaebus Riigikohtu administratiiv osakonnas harutusel.

Riigikohus leidis, et riigiteenistuses olewate ametnikkude kohta maksew teenistuse seadus (W. S. K. III. k.) ei ole meie omawalitsustes teeniwate ametnikkude peale laiendatud, ka ei ole meil selliks erilist seadust väljaantud. Kaebaja tugenemine Wene semstoseaduse § 117 peale on ka aluseta, sest tüh. paragrahw ei räägi mittewalitawatest semstwo ametnikkudest. Et meil omawalitsustes teeniwate mittewalitawate ametnikkude kohta eriseadust väljaantud ei ole ja nende kohta W. S. K. III. köidet laiendada ei saa, järeldas riigikohus, et omawalitsuse asutused ja neis teeniwad mittewalitawad ametnikud on teenistuslepingulises wahekorras, mispärast wiimaste wabastamine võib sündida ainult B. E. S. § 4186 ettenähtud korras, nagu seda ka Wiljandi-Pärnu rahukogu kaebatud otsuses õieti tähendanud, mispärast ta A. S. kaebuse tagajärjeta jättis.

Omawalitsustesse puutuwate seaduste eelnõud Riigikogus.

Riigikogu komisjonides on järgmised omawalitsustesse puutuwad seaduse eelnõud läbiwaatamisel:

- 1) Riigi- ja omawalitsuse asutuste teenijate ja nende perekondade pensioni seadus,
- 2) Elukorterite ehituslaenu täiendamise seadus,
- 3) Väljaspool linnu ja alewisi asuwate kinniswarade hindamise seaduse täiendamise seadus,
- 4) Tuletõrje seadus,
- 5) Perekonnaseisu seadus,
- 6) Perekonnaseisu seaduse maksmapanemise seadus,
- 7) Wähemusrahwuste omawalitsemise ajutise korraldamise seadus,
- 8) Omawalitsuste maksuseaduste muudatuse ja täienduste ajutine seadus,
- 9) Linna ja alewi tänawate, jalgteede ja kõnniteede korrashoidmine naturaalkohustusena kaotamise seadus,
- 10) Hoolekande seadus,
- 11) Üüriseaduse muutmise ja ärakaotamise seadus,
- 12) Piirituse ja alkoholiste jookide müügist seadus.

Eesti waldade liit.

Eesti Wallasekretääride seltsi poolt esitadi maakondade liidule Eesti waldade liidu põhikirja eelnõu seisukoha wõtmiseks.

Waldade liidu eesmärgiks on wallaomawalitsuste majandusliste ning kultuuriliste ülesannete wõimas edenemine, tegewuse ühtlustamine ning kasude kaitsmine. Nende eesmärkide kättesaamiseks awab liit igas maakonnas osakonna, töötab välja juhtnõõrid, ergutab omawalitsusi, esineb wallaomawalitsuste õiguste kaitsmiseks, esitab ettepanekuid ja kawasi seadusandlise ja walitsuswõimudele, korraldab kongresse, teaduslisi koosolekuid ja ettelugemisi.

Nende ülesannete täitmise wõimaldamiseks peawad wallad, suuruse järele, 500 — 2000 m. liikmemaksu ja 50% sellest sisseastumise raha maksma.

Waldade liidu asutaja ei usu ise liidu asutamise mõtte läbilöömisesse, sest põhikirja § 21 lubab asutada maakonna osakonna, kui kolm wallawalitsust liikmeks astuwad, ja liidu enese olemasolu on wõimalik, kui tal 9 walda kolmes osakonnas liikmeks. (§ 41).

Maakondade liidu juhatus oma koosolekul 11. jaanuaril waldade liidu põhikirjaga tutvunedes leidis, et waldade liidu põhikirja eelnõus ettenähtud elulised ülesanded on senini maakondade liidu poolt teostatud, et maakondade ja waldade huwid sedawõrd seotud on, et neid wõimata lahutada, et waldade liit paneks uued rahalised kohustused waldade peale (sisseastumise ja liikme raha

900.000 m., peale selle sõidukulud ja päewarahad), et waldade esitajad wõiwad maakondade kaupa ilma selle kulu kandmata nõupidamistel koos käia, nagu seda ka pea igas maakonnas praktiseeritakse, et eelnimetatud põhjustel waewalt loota wõib, et waldade liit elujõuline saab, et wäikse osa waldade osawõtt liidule tarwilist tähtsust ei anna, mispärast ta waldade liidu asutamise otstarbekohatuks tunnistas. Kui aga waldade huwisi maakondade liidus wast küllalt mõjuwalt kaitstud pole, kui waldadel tahtmine on oma esitajate kaudu maakondade liidust osawõtta, siis tuleks maakondade liidust waldade esitajate osawõtmise küsimus maakondade liidu nõukogu koosoleku päewakorda wõtta.

Ka Harju maakonnawalitsuses oli waldade liidu põhikirjakawa seisukoha wõtmiseks saadetud ja 15. jaan. s. a. otsustas Harju maakonnawalitsus:

„Eesti waldade liidu põhikirja kawa läbiwaadates leiab maakonnawalitsus, et on ole-

mas juba maakondade liit, kes esitab maakonnawalitsusi ja kus pea alati wallawalitsuste küsimusi on käsitatud, mispärast ei ole soovitatav ellukutsuda paraleelselt sama laadilist asutust, mis rahwamajandusliselt kulusi sünnitab ja omawalitsustegelaste jõudusi asjata killustab; küll tuleks maakondade liidust küsimusi üleswõtta, kas ei oleks soovitatav selle põhikirja sarnaselt muuta ja täiendada, et waldade esitajad maakondade liidu tegewusest osawõtta saaks“.

Uued seaduse eelnõud.

Wabariigi walitsuse poolt on riigikogule järgmiste uute seaduste eelnõud esitatud:

1) Tulumaksu seaduse osaline muutmise seadus,

2) 19. jaan. 1920 a. liikumata waranduste maksu seaduse muutmise seadus ja

3) Maaseaduse § 20 täiendamise seadus.

Teated maakondade liidu ja omawalitsuste tegewusest.

Au- ja terwitusadressid riigiwanemale K. Päts'ile.

Riigiwanema K. Päts'i 50 aastasel sünnipäewal 24. weebr. s. a. anti omawalitsuste poolt kaks au- ja terwitusadressi: Eesti maakondade liidu poolt andis Eestiwärwilise nahkse adressi kõigi maakonnawalitsuste ja liidu enese nimel ära liidu sekretäär H. Awikson ja Harju maakonna poolt kullatud hõbedase adressi Harju maakonnawalitsuse esimees M. Krusemann.

Wastates terwituste peale tähendas riigiwanem K. Päts, et seltsid ja omawalitsused temale teiseks ülikooliks on olnud, kus ta tegeliku elunõuetega kokkupuutunud ja mis temale riiklise tegewuse jaoks kogemusi pakunud. Pagulasena wäljamaal elades on ta aega kasutanud omawalitsusküsimustega tutvunemiseks, riiklikorraldusküsimusi kõrwale jättes, sest wõimata oli sel ajal arwata, et Eestis riigitegelasena tegutseda tuleb. Sel ajal kirjutas ta raamatud omawalitsuste üle. Omawalitsused on riigi nurgakiwid, alustoad, täh. riigiwanem. Omawalitsuste korraldusküsimus on riikline küsimus. Meie omawalitsused ei ole weel tarwilisel määral wäljakujunenud. Tahan kaasaadata, niipalju kui võimalik, et omawalitsused nende tähtsusele

wastawa korralduse saaksid. Omawalitsustes riiklisi ülesandeid täites ja elunõuetega lähemalt tutvunedes walmlwad omawalitsustegelased riigitegelasteks. Ei peaks aeg kaugel olema, kus meile riigitegelasi ainult omawalitsused annawad.

Ametnikkude vähendamine.

Wiru maakonnawalitsus vähendas oma ametnikkude koosseisu 1 weebr. ühe ametniku wõrra ja 1. maist wabastatakse weel kolm ametnikku ametist.

Uued maakonnawalitsused.

Uute maakonnawalitsuste moodustamine läheb tänawu mitmel pool raskelt. Kokkuleppe puudusel on selleks mitme maakonna nõukogu poolt enam kui üks koosolek ära peetud.

Senini on moodustatud järgmised maakonnawalitsused:

Harju maakonnawalitsus:

Esimees, administratiiv ja ajut. põllumajandus osakondade juhataja — **Martin Krusemann**,

Abiesimees ja haridusosakonna juhataja — **Julius Reintam**,

Teede ja ajut. töö- ja hoolekande ning terwishoiu osak. juhataja — ins. Karl Treumann,

Sekretäär ja majandusosak. juhataja — Anton Martinson.

Petseri maakonnawalitsus :

Esimees, administr. ja haridusosakondade juhataja — Dimifri Beresin,

Abiesimees, põllumajanduse ja töö-hoolekande osak. juhataja— Sergei Scherbakow, Rahaasjanduse ja terwishoiu osakondade juh. — Aleksander Swaner,

Majandus-tehnika osak. juhataja—Gawril Fedotow.

Sekretäär on walimata.

Wiru maakonnawalitsus.

Esimees, terwishoiu osakonna ja tööstuse juhataja — Karl Pajos,

Abiesimees, põlumaj. ja teede osakonna juhataja — Heinrich Kiiwer,

Haridusosak. juh. — Ernst Rosenberg, Majandus- ja töö- hoolekande osakondade juhataja — Aleksander Toomel,

Sekretäär ja administratiiv osak. juh. — Johan Link.

Wõru maakonnawalitsus :

Esimees, üld- ja põllumajand. osakondade juhataja — August Kohwer,

Haridusosakonna juh.—Alfred Wainola, Terwishoiu osak juh. — Dr. Johannes Mälton,

Administratiiv osakonna juhatajaks — Johann Keiss,

Tehnika osakonna juhataja—Paul Mäggi, Sekretääriks — Jaan Anso.

Wiljandi maakonnaavalitsus :

Esimees, majandus- ja põllum. osakondade juhataja — Heinrich Lauri,

Abiesimees, haridus- ja terwishoiu osakondade juhataja — Jaan Nurk,

Administratiiv osakonna juhataja — Aleksander Loorits,

Sekretäär ja töö- hoolekande osakonna juhataja — Aleksander Siitam.

Maakondade Liidu uueks sekretääriks

ja ajakirja „Maaomawalitsuse“ toimetajaks on kutsutud Maakondade Liidu nõukogu- ja juhatuse liige, senine Wiru maakonnawalitsuse sekretäär H. Awikson,

Toetus waldadele.

Wiru maakonnawalitsuse 1923 a. eelarwesse oli wõetud toetusena telefoni alal 100.000 marka.

Selle summaga kaeti wallawalitsuste 1923 a. telefoni liini maksud. Nõdrameelsete rawitsemise kulude katteks määras maakonnawalitsus neljale wallale kokku 73.000 mrk.

Tööstusmaks walla heaks.

Omawalitsuste maksuseaduste muudatuste ja täienduste seaduse eelnõu järele läheb senine tööstusmaks waldadelt ära. Sellest kawatsusest kuulda saades on Orawa ja Kahkwa wallanõukogud otsustanud selleks sammusi astuda, et tööstusmaks endiselt waldadele jääks. Iseäralise tähtsusega olla metsarikastele waldadele tööstusmaks metsatööstustelt, kuna metsarikastel waldadel rahwa wähesuse pärast nii kui nii wäikesed sisetulekud on.

Maakonnannõukogude walimis tagajärjed.

Teisel pool järgnewa maakonnannõukogude walimistagajärgede kokkuwõtte kohta 1923 a. on seletada:

Walimisnimekirjad läksid rühmade nimetuste ja rühmade ühenduste poolest väga lahku, nii et iäpne gruppeerimine kogu riigi kohta wõimata. Isegi peaaegu ühe nimeliste rühmade wahet tuntakse ainult koha peal. Nii esinesid asunikud ja riigirentnikud mitmel pool kahe lahuse nimekirjaga, ja ühe ehk teise nimekirja paigutamises selle ehk teise lähtrisse wõib eksitusi tulnud olla.

Tabeli ajakirja mahutamise wõimaldamiseks tuli ühendusi teha, millede kohta järgmised märkused:

Kõik vähemad mitmenimelised ja erapooletud rühmad on lähtri „Mitmenimelised rühmad“, seal hulgas ka Petseri maakonna suurem rühm „Ühendatud demokraadid“, kes nõukokku 9 kohta said. Tööerakonnaga ühine nimekiri oli: Harjumaal rahwuswabameelsetel, Järwamaal wäikepõllupidajatel, Pärnumaal asunikududel ja riigirentnikududel. Demobiliseeritud sõjawäelaste nimekirjad on paigutatud nende wähesuse pärast rahwuswabameelsete lähtrisse. Dem. sõjaw. esinesid Lääne- ja Walgamaal. Wiimases said nad 125 häält, Wõrus on asunikuddegä läht 6-as ühinenud wabadussõjalased, Wiljandis läht. 2-es näid. asunikud dega põllutöölised. Järwamaal oli E. rahwaerakonnal ühine nimekiri kristliku rahwaerakonna ja rahwuswabameelsetega.

Maakonnanoõukogude valimistaga-

Järje № №	Maakondade nimed.	Hääleõigusliste kodanike arv.	Hääletamisest osavõtnud kodanike arv.	0/0	Kandidaatide nimekirjade arv	K-a-n-d-i-d-a-a-t-i-d-e					
						Põllurnehed		Asunikud, riigirentnikud ja väikepõllupidajad		Rahvuslik vabameelsed ja demobiliseeritud sõdurid	
						Said		Said		Said	
						hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti
1	Harju maakond . . . Üleüldiste häälte arvu %	54.411	25.341	46,5	18	8.806 34,7	7	3.862 15,2	3		
2	Järva maakond . . . Üleüldiste häälte arvu %	30.795	15.571	50,56	9	6.773 43,1	7	2.753 17,5	3		
3	Lääne maakond . . . Üleüldiste häälte arvu %	43.350	20.639	47,6	15	6.680 32,3	6	901 4,36		94 0,45	
4	Petseri maakond . . . Üleüldiste häälte arvu %	33.158	14.100	42,5	38	4.167 29,5	5	1.094 7,75			
5	Pärnu maakond . . . Üleüldiste häälte arvu %	44.108	20.939	47,47	12	8.422 40,2	7				
6	Saaremaa maakond . . . Üleüldiste häälte arvu %	31.360	14.283	46	9	5.356 37,5	6	217 1,5			
7	Tartu maakond . . . Üleüldiste häälte arvu %	70.602	30.609	43,21	11	8.360 27,3	7	888 2,9			
8	Valga maakond . . . Üleüldiste häälte arvu %	17.700	8.951	50,59	12	2.339 26,2	5	380 4,26		190 2,12	
9	Viljandi maakond . . . Üleüldiste häälte arvu %	41.422	19.124	46,2	13	7.935 41,5	7	115 0,6		180 0,9	
10	Viru maakond . . . Üleüldiste häälte arvu %	64.256	27.048	42,09	12	7.996 29,56	7	2.252 7,66	2	414 1,16	
11	Võru maakond . . . Üleüldiste häälte arvu %	45.601	20.459	44,86	14	8.560 47,2	7	1.548 7,5	1	239 1,1	
	Kokku . . .	476.753	217.064	46,14	163	75.394	71	14.010	9	1.117	
	Nimekirjad protsentuaalselt saanud hääli . . .					35%		6,5%		0,5%	

järgede kokkuvõte 1923 a.

n-i-m-e-k-i-r-j-a-d-e n-i-m-e-t-u-s-e-d																
Eesti Rahvaera-kond		Asunikkude ja riigirent-nikkude liit		Kristlik Rahvaera-kond		Sotsiaaldem. t. p. ja lse-eisv, s. t. partei		Töörahva ühine väe-rind		Tööerakond		Mitmenime-lised rühmad		Vähemus rahvused		Nõukogu liikmete arv
Said		Said		Said		Said		Said		Said		Said		Said		
hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti	hääli	kohti	
1.096 4,3		1.346 5,3	1	1.564 6,1	1	980 3		3.551 14	3	2.670 10,5	2	1.384 5,4	1			18
1.146 7,9	1					1.978 12,6	2	1.101 7,7	1	1.644 11,2	1					15
		6.140 29,7	5	2.239 10,84	2	1.746 8,45	1	1.036 5				1.550 2,48	1			15
						292 2,07				158 1,15		6.985 50	9	1.067 7,5	1	15
399 1,9						2.713 12,9	2	4.425 21,1	3	4.705 22,4	3	220 1,04				15
		2.105 15	2	816 6	1	3.971 28	5	949 6,5	1	792 5,5						15
5.129 16,75	4	4.367 14,2	3	735 2,4		5.549 18,1	5	4.757 15,5	4	724 2,36						23
435 4,8		667 7,48	1			3.630 40,7	7	1.085 12,16	2			175 22				15
439 2,4		4.736 24,8	4			3.507 18,4	3	2.184 11,4	1	2.679 13,9	2					15
678 2,5		5.260 19,44	5	546 2,1		1.428 5,27	1	1.935 7,11	1	2.074 7,66	2	852 3,14		3.453 12,77	3	21
1.148 5,6	1	548 2,6				3.161 15,45	3	1.861 9,9	1			652 2,5				15
10.470 4,7%	6	25.169 11,7%	21	5.354 2,5%	4	28.955 13,4%	29	22.934 10,6%	17	15.446 7,6%	10	11.818 5,5%	11	4.520 2%	4	182

Eesti maakondade liidu tegevusest.

Selle eest hoidmiseks ja eelarve kokkuseadmise võimaldamiseks tunnistab maakondade liidu nõukogu tarvilikuks:

1) Tulumaksu mitte õiglane jaotus riigi, linnade, maakondade ja teiste omavalitsusasutuste vahel tuleks kiires korras seadusandlisel teel revideerimisele võtta.

2) Seniks, kui seadusandlisel teel ei ole võimaldatud maakondade sissetulekuid viia tasakaalu kõige hädalisemate väljaminekutega, tuleks riigil oma kulude kokkufõmbamise teel nii suur osa oma sissetulekust anda maakonna omavalitsustele, kui palju kooliõpetajatele palgade maksmiseks tarvis läheb.

3) Ajutiselt kooliõpetajate palkade, arstiabi ja perekonna abirahade väljamaksmiseks tarvisminevad summad tulevad anda maakondadele mitte laenuna, vaid seadusliku erakorralise sissetulekuna, sest selge on, et maakondade sissetulekud tagant järele iialgi ei võimalda sarnaste hiigla laenude kahtmist.

Sellest põhimõttest väljainnes tuleks ka maakondadel kooliõpetajate 1922 a. palkade väljamaksmiseks antud laen mahakustutada.

Uhtlasi toonitab liidu nõukogu, et maa majandusline seisukord ei võimalda uute otsekoheste maksude peale panemist maakondade puudujäägi kahteks.

Teede jaotuse küsimus valdade vahel. Küsimuse arutamisel selgub, et uus teede jaotus oleks tarvilik, kuid puudub teede seadus ja seega võimalus uusi teedejaotusi ettevõtta. Mõnel poolt arvatakse, et seal, kus teed uuesti mõõdetud, tuleks ka teede jaotus kohe ettevõtta, sest teedeseaduse peale tuleb ikkagi kaua oodata. Vastu võeti ühel häälel järgmine resolutsioon: 1) Teede jaotamise asjus valdade vahel tuleb maakond jagada teederingkondadesse, mis vastaks umbkaudu praeguste kihelkondade piiridele. Kõik ringkonna klassiteed jaotatakse ringkonna valdade vahel proportsionaalselt puhtkasu rublade, adrasajandikkude ja revisjoni rublade (maa, hoonete ja tööstusettevõtetest) järele ära, aluseks võttes teekiidusi, mis iga tee kohta tuleks väljaarvata tee laiuse ja tee aluspinna järele. Jaotuse juures tuleks arvesse võtta külavahe teede arv igas vallas. Kui kõik teederingkonna vallad

nõus on, et iga vald oma administratiivpiirkonnas kõik klassiteed korraldab, siis neile seda võimaldada. Maanteed alevi administratiivpiirkonnas korraldab alev. Kus geograafilised ehk administratiivsed olud nõuavad, võiks matemaatilistest jaotustest kõrvale kalduda (näituseks saarel).

2) Paluda vabariigi valitsust ja riigikogu kõige kiiremas korras valmistada ja elluviia teedeseadus. Seaduse järele peaks kõik maanteed maakonnavalitsuste korralduse alla antama. Maakonnakohtudele peaks antama õigus teekontingentide jaotust valdade vahel läbi viia. Ülem järelvalve maanteede korrashoiu üle tuleks anda maakonnavalitsuste kätte, kuna politsei hoolde jääks tegelik teede revideerimine, korrashoiu järelvalve.

3) Maanteede valitsus tuleks likvideerida. Tema funktsioonid, igaaastased krediitid fööde jaoks ja tehnilised abinõud peaksid üle minema maakonnavalitsustele, või tuleksid määrata krediitide asemel maakonnavalitsustele vastavad tuluallikad. Maakonnavalitsused peaksid sarnasel korral ametisse panema vastavad tehnilised jõud.

4) Paluda põllutööministeeriumi anda avalikkude külavahe teede tarvis maksva puumaterjali, samadel alustel, kui klassiteede jaoks.

Liidu liikmemaksu ja selle tähtsaja asjus otsustati: liidu liikmemaks peab olema maksetud 1. oktoobriks, missuguse maksu summa määrab kindlaks liidu juhatus olemasolevate statistiliste andmete põhjal — iga maakonna kohta eraldi.

Vaimuhaigete interneerimise küsimus valdades. Asja arutusel selgus, et ainult need vaimuhaiged riigi kulul vaimuhaigete majadesse asetatakse, kes oma nõdrameelsuses on kordasaalnud mingisuguse kuriteo (õnnetuse). Praegust on olemas ainult vaimuhaigete arstimise asutused, kus parandamata vaimuhaigete ülevälpidamine liig kulukaks läheb. Sel põhjal tuleks parandamata vaimuhaigete tarvis riigi poolt rohkem interneerimise asutusi avada, kus vaimuhaigete ülevälpidamine nõnda kulukas ei oleks. Võeti vastu ühel häälel järgmine resolutsioon: Sõjaolude tagajärjel on raskel kujul närvi- ja vaimuhaigete arv eriti tähtsaval suureks tõusnud, milles parandatavaid ja rõhuvam osa parandamata ning ümbruskonnale hädaohtlikke haiged on, kes praegu vabalt rahva

seas liiguvad. Nende õnnetute olevuste kliinikutesse ja varjupaikadesse paigutamine on üksikutele hoolekandjatele liig koormav ja ülejäu käiv, kuna omavalitsuste tegevus sellel alal eelarvete puudujääkide tõttu on täiesti piiratud. Riik aga selleks tarvitisi korraldusi ei ole avaldanud ja asutusi ellukutsunud nimetatud haigete interneerimiseks ja kliinikutesse paigutamiseks.

Töö- hoolekandeministeeriumi korraldus vaimu- ja närvihaigete eest hoolitsemise asjus, mis avaldatud viimase ringkirjas 28. juulist s. a. nr 15413 all, mille järele ainult neid vaimuhaigeid interneeritakse, kes õnnetusi korda on saatnud, määrab riiklise toetuse sellel alal liig kitsastesse piiridesse, ja ei vasta elu tegelikkudele tarvidustele.

Maakondade liidu nõukogu juhib vabariigi valitsuse tähelepanu nimetatud asjaolu peale, paludes valitsuse kõige kiiremat korraldust: 1) et raskemal kujul närvihaigete ja kõikide parandatavate vaimuhaigete arstimiseks riigi poolt avataks ja ülevalpeetaks tarviline arv kliinikuid, kus ka maksujõulised haiged riigi arvel arstimist leiaksid, kui arstimine üle kolme kuu kestab ja 2) et kõikide parandamata vaimuhaigete jaoks riigi poolt avataks ja ülevalpeetaks tarvilisel arvul vastavad varjupaigad, kuhu arstide poolt ümbruskonnale hädaohtlikuks tunnistatud vaimuhaiged, varanduslise seisukorra peale vaatamata, interneeritakse.

Vahepeal on maak. liidu juhatus asunud liidu nõukogu soovide täitmisele. Esimeses järjekorras on esitatud kõigile vastavatele valitsusasutustele liidu nõukogu poolt vastuvõetud resolutsioonid ja on muul viisil, s. o. mitmesugustes komisjonides oma liikmete isikliku esinemise läbi katsutud selleks kaasa mõjuda, et liidu nõukogu otsused teostamist leiaks.

8. septembril 1922 a. asuti vallavalitsuste arvepidamise raamatute uute ühtlaste vormide kavade kokkuseadmisele. Seati põhivormid üles, kuna nende lõpulik väljatöötamine jäeti liidu juhatuse sekretäri hooleks. Samal koosolekul valiti liidu juhatuse sekretäriks M. Kru-

semann ja tema peale pandi ka liidu asjaajaja kohused, kuna riigi statistika nõukogu liikmeks liidu poolt valiti H. Avikson.

11. oktoobril 1922 a. maakondade liidu juhatuse koosolekul vaadati läbi juhatuse asjaajaja M. Krusemanni poolt kokkuseatud ja väljatöötatud vallavalitsuste asjaajamise raamatute ühtlased vormid, millest 25 mitmesugust vormi asjakohasteks tunnistati ja vastu võeti. Vormide lõpulikuks läbivaatamiseks otsustati veel 21. oktoobril erikomisjon kokkukutsuda, millest peale liidu juhatuse liikmete ka vallasekretäride esitajad ja teised asjatundjad osa võtaks.

21. oktoobril 1922 a. liidu juhatuse ja asjatundjate ühisel koosolekul vaadati väljatöötatud vallavalitsuste arvepidamise ja asjaajamise raamatute vormid läbi ja kinnitati lõpulikult väheste muudatustega.

M. liidu juhatuse koosolekul 25. nov. 1922 a. otsustati soovitada maakonnavalitsustele kohapeal teede ja omavalitsuste seaduste eelnõud läbiarutada ja järgmisel nõukogu koosolekul nende üle seisukohta võtta.

Kõigi maakondade peale ühise juriskonsulti palkamise küsimuse lahendamist jätta, sest paljud maakonnavalitsused ei ole ühise juriskonsulti ametissekutsumisega nõus.

Siseministeeriumi poolt toimepanna kavatsitava vallasekretäride kursuste ja sellega ühenduses olevate kulude asjus otsustati pöörduda palvega omavalitsusasjade peavalitsuse poole, saata lähemaid teateid kursuste kava ja eelarve kohta, ning saadud andmed esitada liidu nõukogule seisukoha võtmiseks.

Liidu nõukogu järgmine koosolek otsustati 18. detsembril 1922 a. pidada.

Maakondade liidu nõukogu koosolekul 18. ja 19. detsembril 1922 a. olid esitatud kõik maakonnad peale Saaremaa — 18 esitajaga. Peale nende võtsid veel osa siseminister, omavalitsusasjade peavalitsuse juhataja, riigikogu liige prof. Piip, haridusministeeriumi esitaja ja posti peavalitsuse esitaja.

Nagu igal eelmisel liidu nõukogu koosolekul, oli ka sellel koosolekul esimene päevakorra punktina.

(Järgneb.)

Küsimused ja vastused.

Küsimus? Maakonnawalitsustelt raha sissenõudmise kord.

On juhtumisi olnud, kus wastuwaidlemata korras sissenõuetawate summade wabatahtlikult mittemaksmise puhul sissenõudjad maksukohuslase waranduse üleskirjutawad selle äramüümiseks. Kas on wõlanõudjatel selleks seadusline alus?

R. B.

Wastus: Ei ole.

Tsiwiil kohtupidamise seaduse § 935 märkus 1, pt. 2 annab küsimuse kohta selge wastuse. Seal öeldakse: „Määratud rahasummade semstwolt sissenõudmine sünnib selleks määratud korras ja pööratakse ainult tema rahaliste abinõude, jookswate maksude ja sissetulekute ning tagawara kapitaalide peale.

Küsimus? Woliniku saatmise wadusest administratiivkohtusse.

Järewalwe asutuse poolt wallanõukogu otsuste protesteerimise puhul administratiivkohtus saadab wallanõukogu alati oma woliniku kohtusse, kuigi ette teada on, et protest

rahuldakse, sest otsused ei ole seadusega kokkukõlas. Kas on waja woliniku saatmisega aega wiita ja wallale sellega kulu teha?

R. S.

Wastus: Ei ole.

Poolte esinemine administratiivkohtus pole sundusline. Kui wallanõukogu otsus seadusega kokkukõlatu, kui selles mitteseadusepärasuses kahtlust ei ole, ei saa ükski wallanõukogu wolinik kohtus protesti rahuldamata jätmiseks midagi ära teha, mispärast küsitud juhtumistel woliniku saatmine adm. kohtusse täiesti asjata aja- ja rahakulu on.

Lugejatele.

Ajakirja hilise ilmumise pärast wabandades teatab toimetaja, et ilmumine on viibinud mitte toimest olenevatel põhjustel. Selleks, et ajakirja trükkimises edaspidi viivitust ei tuleks, on väljaandja poolt wastawad sammud astunud.

Vastutav toimetaja: Eesti maakondade liidu sekretäär H. Avikson.

Väljaandja: Eesti maakondade liit.

Iga omavalitsustegelane

peab lugema maaomawalitsuste häälekandjat kuukirja

„Maaomawalitsus“.

Tellida võib maakonna- ja vallawalitsuste läbi ehk otse talitusest Tallinnas S.-Soosikrantsi uul № 12.

— Senini ilmunud numbrid on veel saada. —

«M A A O M A V A L I T S U S E»

TELLIMISTE VASTUVÕT-
MINE 1924 AASTA PEALE
KESTAB EDASI.

ILMUNUD NUMBRID SAADE TAKSE JÄRELE.